

Nr 123.

Av herr Westman, om anslag till konservering av riksarkivets medeltida sigillbestånd.

Riksarkivets medeltida sigillbestånd beräknas bestå av mellan 30 och 40 tusen sigill. Större delen av dessa befinna sig i mer eller mindre bristfälligt skick. När B. E. Hildebrand 1862—67 utgav Svenska Sigiller från Medeltiden, vilket arbete omfattar 1 128 sigill för tiden 1164 till 1350, framställas däri omkring 640, det vill säga över halva antalet såsom skadade. Antalet bristfälliga var dock redan då avsevärt större, emedan många sigill, som av Hildebrand avbildats såsom hela, i verkligheten endast existerade i flera varandra kompletterande fragment. Under de 70 år, som sedan dess förflutit, har tidens tand obehindrat fått fortsätta sitt förstörelseverk. Nu torde omkring tre fjärdedelar av sigillbeståndet vara i behov av snar behandling för att icke småningom i grund förintas. De senare årens kraftiga ökning i medeltidsstudierna har bidragit till att sigillen utsättas för mera nötning och större risk att skadas. Många av dem äro så spröda, att blotta framtagandet av brevet ur det skyddande kuvertet utsätter sigillen för faran att smulas sönder.

Under de senare åren, sedan vid utländska arkiv använda konserveringsmetoder vid riksarkivet införts, har man gjort vad man kunnat för att hejda förstörelsen. På enskild väg har en summa anskaffats för att påskynda räddningsarbetet. Dessa medel äro snart förbrukade; det stora materialet kräver kraftigare åtgärder. Förstörelsen går även snabbt framåt. Vid i London förra året gjorda undersökningar fann man, att sigillens sönderfallande delvis förorsakas av en mikroskopisk svamp. När denna angripit ett sigill, går detta fort sin förgängelse till mötes, om skyddsåtgärder ej vidtagas. I riksarkivet äro många sigill angripna av denna sjuka. Flera av de sigill, som avbildats i Hildebrands ovan nämnda arbete, existera nu blott delvis, och sigill, som i Svenskt Diplomatarium omnämnas som hängande under pergamentsbrev, äro ofta helt försvunna.

För att rädda sigillen böra dessa först fotograferas i nuvarande tillstånd. Därefter böra de av svampsjukan angripna behandlas med härför lämpligt medel samt de söndriga lagas. Härefter böra sigillen i viss utsträckning avgjutas. Avgjutningen är den enda fullt trogna bilden av sigillet. En samling av dylika bör finnas i riksarkivet för den händelse sigillen, trots alla räddningsåtgärder, i en framtid skulle förintas. Avgjutningar kunna även lämpligen i regel utlämnas till forskare i stället för originalsigill och de senare därigenom sparas.

Vad som skall göras bör dock göras skyndsamt, ty utom det, att förstörelsearbetet alltjämt skrider framåt, äro f. n. en del av riksarkivets medeltidssigill i sådant skick att de omöjligt kunna användas för forskningsändamål. En forskare kan icke studera ett sigill, som består av ett 40-tal små skärvor, och riksarkivet kan icke till forskning utlämna dylikt sigill, ty därigenom riskeras att få det tillbaka i sådant skick, att det ej går att hopsätta.

För igångsättande av arbetet erfordras enligt beräkning under nästa budgetår ett belopp av 5 000 kronor till anställande av tekniskt skolad arbetskraft samt anskaffning av viss materiel.

På grund av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen måtte under åttonde huvudtiteln, riksarkivets anslag, till konservering av riksarkivets medeltida sigillbestånd bevilja ett extra anslag av 5 000 kronor.

Stockholm den 21 januari 1930.

K. G. Westman.
